

VOJKO RAŽEM – častni član

Prispevek Vojka Ražma k ohranjanju suhozidne krajine na zamejskem in slovenskem Krasu je neizmerljiv. Ogromen del svojega življenja je posvetil ohranjanju zakladov kraške suhozidne gradnje. Izkazal se je z obnovo številnih hišk in zidov, promocijsko razstavo v muzeju v Trstu, delavnicami s Srednjo gradbeno šolo Edilmaster, razdajanjem znanja in spretnosti na delavnicah po celotnem Krasu, samostojnimi razstavami o ohranjanju suhozidne dediščine, postavitvijo Pepine zgodbe na Bunčetovi domačiji v Dutovljah, vodenji po poteh suhozidne dediščine ...

Posebno pozornost namenja skrbi za ohranjanje hišk na kraški gmajni. Ravno po zaslugi Vojka Ražma jih je v okolici Bazovice ohranjenih večina in so povezane v izredno zanimivo pohodno pot. Slednja poleg dvanajstih hišk ponudi tudi prikaz velbanja strehe s skrlami, okna, obnovljene suhozidne vrzete, razne vhode na parcele, kamnite stopnice ter mnoge druge mojstrovine.

Mojster suhozidave svoje znanje in pridobljene izkušnje rad z veseljem pokaže tudi mladini ter otrokom iz vrtcev in šol. S tem svojo predanost ohranjanju kamnite dediščine prenaša na mlajše rodove. Redno sodeluje tudi na delavnicah, ki jih organizira Partnerstvo. Svojo naklonjenost Krasu in njegovim atributom je izkazal tudi s sodelovanjem pri nastajanju dokumentarnih filmov Jadrana Sterleta o starih običajih na Krasu.

Za svoja nesebična prizadevanja je skupaj z Borisom Čokom leta 2016 prejel priznanje Občine Sežana. Vojko Ražem s svojim delom že desetletja zavzeto ohranja kamnito kulturno dediščino v naravi na celotnem matičnem Krasu ter na ta način hkrati prispeva k povezovanju prebivalcev na čezmejnem kraškem območju, zato mu Partnerstvo kot izraz spoštovanja do njegovega neprecenljivega in težko ponovljivega prispevka podeljuje naziv častnega člana.

BORIS ČOK – priznanje

Borisa Čoka odlikuje ljubezen do ohranjanja kraške suhozidne dediščine in kraške ljudske dediščine nasploh. Zobu časa je iztrgal marsikatero zanimivost v Lokvi in njeni okolici. Je ljubiteljski zbiralec ljudskega izročila, odličen pripovedovalec zgodb o pastirskem življenju, preučevalec kulturne krajine ter naravne in zgodovinske dediščine svojega kraja in Krasa. V sodelovanju z lokalnim okoljem je v okolici vasi razvil tri tematsko vodene poti, k ohranitvi dediščine pa je prispeval s soustvarjanjem knjige 'V siju mesečine: ustno izročilo iz Lokve, Prelož in bližnje okolice'.

Po njegovi zaslugi je v naravi na matičnem Krasu obnovljeno nepreštevno število kilometrov suhih zidov. Da o hiškah niti ne izgubljam besed. Uspelo mu je vzbuditi zanimanje in zavest o pomenu ohranjanja suhih zidov, zaradi česar so z obnovami pričeli tudi domačini na različnih koncih Krasa.

Svoje znanje z veseljem in odprtostjo, z tenkočutnim poslušom za pomen prenosa znanja, posreduje vsem generacijam – otroci iz vrtca, osnovnošolci, srednješolci, študentje, starejši so deležni biserov njegovega znanja in izkušenj. Posebej je pomembno, da skozi to plast svojega delovanja ohranja stare ljudske izraze, povezane s suhozidno gradnjo in Krasom nasploh. Je soavtor 'Priročnika kraške suhozidne gradnje', za katerega je prispeval večino gradiva.

Neprecenljiv je tudi njegov prispevek pri realizaciji dokumentarnih filmov Jadrana Sterleta, ki govorijo o Krasu, posebej pa o dediščini suhozidne gradnje.

Je med prvopodpisniki konzorcijske pogodbe. Z enako zagnanostjo in energijo se je posvetil delovanju v Partnerstvu, tako z mentorstvom na delavnicah in uvodnimi predavanji, kot z nenehno skrbjo za razvoj Partnerstva in njegovo še večjo uveljavitev v družbi. Za svoja nesebična prizadevanja je skupaj z Vojkom Ražmom leta 2016 prejel priznanje Občine Sežana.

Lahko rečemo, da je s svojo osebnostjo skorajda zaščitni znak Partnerstva, ki mu tudi zaradi tega z veseljem podeljuje priznanje.

EDA BELINGAR – pohvala

Eda Belingar, konservatorska svetnica na novogoriški enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine, aktivno sodeluje na delavnicah in akcijah, je pobudnica in državna koordinatorica vpisa večšine suhozidne gradnje v seznam nesnovne dediščine človeštva pri Unescu, ki je povezala osem držav, in koordinatorica vpisa suhozidne gradnje v Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije, v okviru čezmejnega projekta 'Živa krajina Krasa je prispevala gradivo in strokovno bdela nad 'Priročnikom kraške suhozidne gradnje', ki ga je tudi uredila, z nasveti nesebično pomaga pri obujanju in ohranjanju večšin suhozidne gradnje ter nudi prepotrebno strokovno institucionalno oporo, zelo povezovalno deluje tudi znotraj Partnerstva.

Za svoja prizadevanja na področju promocije in ohranjanja znanj suhozidne gradnje v Sloveniji je prejela Steletovo priznanje Slovenskega konservatorskega društva, ob čemer so zapisali tudi, da na terenu "sledi etnološkimi védenjem in objekte povezuje z življenjem ljudi".

DARJA KRANJC – pohvala

Darja Kranjc je spiritus rector Partnerstva za ohranitev in popularizacijo kraške suhozidne gradnje. Park Škocjanske jame, pri katerem je zaposlena, je bil pobudnik ustanovitve Partnerstva, zamisel pa se je rodila pri njej in njeni sodelavki Vanji Debevec. Zatem se je z vsem svojim znanjem in trudom zavzela, da je do ustanovitve partnerstva tudi prišlo. Je med prvopodpisniki konzorcijske pogodbe. Vse od ustanovitve Partnerstva je kot tehnična in administrativna upravljavka poleg svojega rednega dela v Parku Škocjanske jame nesebično pomagala pri koordinaciji delovanja Partnerstva, skrbela za promocijo in povezovanje z drugimi institucijami, ki so si želele sodelovanja s Partnerstvom, skrbela za medijsko promocijo Partnerstva in popularizacije veččin suhozidne gradnje nasploh, skrbela za nemoteno delovanje organov partnerstva in s svojo neuničljivo dobro voljo vplivala, da je delovanje Partnerstva bilo trdno in trajno ter da so se člani s toliko večjim veseljem odzivali na vsakovrstne dejavnosti Partnerstva. Aktivno je sodelovala tudi pri vpisu suhozidne gradnje v Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije in pri pripravi večdržavnega nominacijskega dosjeja za vpis veččine suhozidne gradnje na seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Dejavno se udeležuje delavnic in akcij suhozidnih zidav.

DRAGAN TERČON – pohvala

Kandidat je kot predsednik krajevne skupnosti ogromno prispeval k ohranjanju tako vaškega okolja kot tudi tamkajšnje suhozidne dediščine. Z vso predanostjo in ob podporni partnerstva je do sedaj organiziral že več delovnih akcij, ki so rušile rekorde z metri popravljenega zidu in potekale brežhibno. Pri tem je znal motivirati sovaščane, veščte tehnike zidanja na suho, ki so z veliko prostovoljnega dela tudi sami prispevali k uspešnosti izvedbe, saj so poskrbeli, da je bilo dovolj kamenja za zidavo suhozidnega kompleksa okrog vaškega kala, ki je obenem tudi izhodišče za učno pot.

DUŠAN LUIN – pohvala

Kandidat se je med prvimi včlanil v Partnerstvo, postal mentor, dejavno sodeluje na akcijah in delavnicah suhozidne gradnje ter se redno vključuje v preostale dejavnosti Partnerstva, skrbi za promocijo in sodelovanje z drugimi ustanovami. V Kosoveljah je organiziral več delovnih akcij, na katerih je bilo obnovljeno nekaj sto metrov obcestnih suhih zidov, ki vodijo v vas. Partnerstvo je povezal z Festivalom kamna v Pliskovici in Festivalom čipk na Velikem dolu. Poln je zamisli in pobud, da mu sovaščani le stežka sledijo. Vselej aktivno, če ne že kar aktivistično, deluje v dobrobit ohranjanja kraške suhozidne dediščine.

KARIN LAVIN – pohvala

Karin Lavin je od leta 2015 predsednica Delovne skupine Partnerstva za informiranje in ozaveščanje javnosti in je najbolj aktivna predsednica med vsemi predsedniki delovnih skupin. Kot umetnica je že v okviru projekta Živa krajina Krasa v letih 2013 in 2014 osnovala in v Matavunu in Bazovici izvedla dve dvodelni delavnici za vzgojiteljice in vrtčevske otroke na temo senzibilizacije otrok napram suhega zidu, v nadaljevanju pa v okviru Partnerstva samostojno zastavila sodelovanje z kraškimi vrtci in šolami z obeh strani meje ter na osnovi teh izkušenj leta 2016 uredila v zbornik z naslovom 'Suhi zidovi Krasa: Celostno učenje iz dediščine'. Leta 2018 je razvila in koordinirala izvedbo izjemno uspešnega in odmevnega Kkamentona Povir, tj. maratona v gradnji suhega zidu za otroke. Leta 2019 bila je ena od govornic na uvodni okrogli mizi Festivala kraška gmajna z naslovom 'Suhi zid = naša identiteta = UNESCO dediščina'. Vse to je le delček bogatega mozaika njenega delovanja pri ohranjanju veččin suhozidne gradnje, naštevati bi lahko še dolgo.

Karin Lavin odlikuje izrazito aktivistični pristop. Na izzive se vselej odziva s konkretnimi akcijami ali predlogi zanje in ima velik posluš za ljudi, s katerimi sodeluje. Kot predsednica delovne skupine za informiranje in ozaveščanje javnosti deluje strokovno in odgovorno ter s tem krepi ugled Partnerstva. Tako npr. vselej opozarja na tanko črto banalizacije suhozidne gradnje. In poudarja, da do kiča in degradacije le-te ne bo prišlo, če bomo s pokrajino imeli poglobljen odnos. Takrat bodo rezultati ustvarjalnosti kakovostnejši.

Svoj stik s kraško suhozidno gradnjo osebno ohranja tudi tako, da se večkrat sama udeleži akcij obnove.

VINKO MAHNIČ – pohvala

Vinko Mahnič se je Partnerstvu pridružil v letu 2017 in od tedaj sodeloval na 20 akcijah obnove suhih zidov. Po rodu z Griž, izstopa zaradi svoje izrazite navezanosti na domačo kulturno krajino, ki mu jo je vcepil njegov nono. Tako ni le nosilec znanj tehnike suhozidne gradnje, ampak tudi spominov na njeno vpletenost v vsakdan prednikov na domačih Vrheh. Ker je po naravi zvedav in Kras pozna kot svoj lasten žep, pa mu ni tuja tudi vpletenost suhozidne gradnje v pretekli vsakdan na Krasu. Posledično je verodostojen in dober interpret te plasti kraške kulturne dediščine, tako za odrasle kot otroke, ki jim svoje znanje, vedenje in odnos zna podati na njim prilagojen način.

Ker ga odlikuje velika predanost in skrb za nadaljevanje našega gibanja, je vselej pripravljen priskočiti na pomoč, in že večkrat nas je s svojim suverenim znanjem in nastopom rešil iz neprijetnih situacij, za kar smo mu neizmerno hvaležni.

MONIKA MILIČ – pohvala

Monika Milič je med prvopodpisniki konzorcijske pogodbe. Od ustanovitve Partnerstva je ključna oseba pri angažiranju zamejske in italijanske kraške skupnosti pri delu za ohranitev in popularizacijo kraške suhozidne gradnje.

V okviru kampanje Opčine v cvetju je v letih 2016–2017 organizirala predavanja in delavnice obnove suhozidne gradnje ter sama pripravila in vodila sprehode na temo po gmajni.

Obenem je po koncu projekta Živa krajina Krasa, v katerega je bila vključena kot predstavnica projektne partnerja Soprintendenze per i beni storici, artistici ed etnoantropologici del Friuli Venezia Giulia, uspela zagotoviti odmevno gostovanje projektne razstave s predstavitvijo vsebin in aktivnosti, vezanih na kraško suhozidno gradnjo, v tržaškem muzeju Museo Civico di Storia Naturale di Trieste z bogatim spremljajočim programom, v katerega je ob sebi vključila Vojka Ražma, Sergia Gnesdo ter naše člane Mirto Čok, Borisa Čoka in Karin Lavin. Akcijo je ponovila v okviru gostovanja razstave v Pokrajinskem muzeju Koper, kjer sta se v program vključili še Eda Belingar in Darja Kranjc.

Posebno pohvalo pa si zasluži za vzpostavitev sodelovanja s tržaško gradbeno šolo Edilmaster, ki se je ravno na njeno pobudo pridružila Partnerstvu kot članska organizacija, in v njeni koordinaciji v letih 2017 in 2018 z Borisom Čokom, Vojkom Ražmom, Danilom Antonijem, Romano Kačič in Sergiom Gnesdo zagotovila izvedbo dveh tečajev kraške suhozidne gradnje za italijansko govoreče učence omenjene šole.

RAZVOJNO DRUŠTVO VRHE – pohvala

2016 se je Razvojno društvo Vrhe odločilo, da se v okviru študijskega krožka seznanijo s suhozidno gradnjo in s pomočjo Partnerstva obnovi zapuščen del stare poti na Vrhe iz Majcnov, ki je bil nekoč tlakovan in z obeh strani obdan s suhim zidom ter vodi do kala. Z akcijami so vztrajali do 2019, ko so suhi zid ob poti tudi v celoti obnovili. Pri tem velja izpostaviti velik odziv vaščanov v okviru vseh organiziranih akcij.

Med majem in junijem 2018 je bila v okviru razstave študijskih krožkov na Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju, s katero so obeležili 25. obletnico delovanja krožkov pod vodstvom Andragoškega centra Slovenije, na ogled tudi fotografija obnove suhega zidu Razvojnega društva Vrhe, s čimer je društvo prispevalo k promociji te prastare veščine v glavnem mestu. Društvo pa je svojo aktivnost predstavilo tudi na Festivalu za tretje življenjsko obdobje.

Društvo, ki vselej z ponosom obiskovalcem predstavi svoje dosežke na področju suhozidarskih obnov, nadaljuje z akcijami na Razgurih, s čimer izkazuje namen, da bo z ohranjanjem suhih zidov na Vrheh nadaljevalo tudi v prihodnje, za kar si zasluži vso podporo partnerstva.

DRUŠTVO UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE KRAS – pohvala

Društvo univerza za tretje življenjsko obdobje Kras je ustanovni član Partnerstva, ki od samega začetka skrbi za to, da se vsako leto s pomočjo izvedencev lahko učimo oziroma vadimo v obnovi hišk kot najvišje zahtevnostne stopnje kraške suhograditeljske tehnike. Brez njih hišk, tako rekoč, ni na našem sporedu obnov. Zato smo jim posebej hvaležni in si zaslužijo našo iskreno zahvalo.

Poleg samostojnih delavnic, večšine suhozidave razširjajo tudi z udeležbo na javnih prireditvah, kot je npr. Festival kraška gmajna.

Obenem so edina univerza za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji, ki v svojem programu razpisuje tečaj 'Suhi zid: obnova, vzdrževanje in novogradnja na Krasu'.